

SPYTOVALI STE SA

Používanie slova *ponehodový*. – Volajúca do jazykovej poradne Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra sa spytovala, či môže použiť slovo *ponehodový* v slovnom spojení *ponehodová prvá pomoc*. Nebola si istá, či je správne utvorené, keďže toto slovo sa zatiaľ nenachádza v žiadnom slovníku.

Slovo *ponehodový* vzniklo pripojením predpony *po-* k prídavnému menu *nehodový* a má význam „nasledujúci po nehode“.

V jazykovej praxi sa používa napríklad v spojeniach *ponehodová starostlivosť*, *ponehodový stav*, *ponehodový šok* alebo *ponehodové poradenstvo* (všetky príklady používame z korpusu¹). Prídavné meno *ponehodový* sa zatiaľ nenachádza vo výkladových slovníkoch. V slovnej zásobe slovenčiny je dávnejšie ustálené prídavné meno *poúrazový* s významom „ktorý nastal, vznikol po úraze“. Tento význam sa uvádza už v Slovníku slovenského jazyka (1963, ďalej SSJ). V korpuse evidujeme výskyt v spojeniach napr. *poúrazový stav*, *poúrazový šok*, *poúrazové oddelenie*, *poúrazová starostlivosť*, *poúrazové krvácanie*, *poúrazové bolesti*. Významový rozdiel prídavných mien *ponehodový* a *poúrazový* súvisí s rozdielnym významom podstatných mien *nehoda* a *úraz*. Podstatným menom *nehoda* sa podľa Slovníka súčasného slovenského jazyka (2015) označuje „náhla nešťastná udalosť s nepriemernými následkami, materiálnymi škodami, zraneniami ľudí, často i smrteľnými“, podstatné meno *úraz* má podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka (2003, ďalej KSSJ) význam „vážnejšie poranenie organizmu, trauma“. Prídavné meno *ponehodový* má širší význam ako *poúrazový*, spojenia *ponehodová pomoc*, *ponehodová starostlivosť* môžu zahŕňať starostlivosť o účastníkov napr. dopravnej nehody, ktorí neboli zranení, ale potrebujú pomoc psychológa, prípadne môže ísť o technickú pomoc majiteľovi vozidla (odtiahnutie, opravu auta).

¹ Používame korpus Omnia Slovaca IV Maior Beta (22.01), ktorý vznikol zlúčením korpusových dát v Slovenskom národnom korpuse (SNK prim 9.0) a dát z webových korpusov a slúži na potreby pracovníkov JÚEŠ SAV.

Predpona *po-* okrem iného vyjadruje časový význam „ktorý nastal po nejakej udalosti“. Rovnako vznikli aj iné prídavné mená, ktoré sa uvádzajú v slovenských výkladových slovníkoch, napríklad *poinfarktový* (v spojeniach *poinfarktová rehabilitácia*, *poinfarktový stav*), *pooperačný* (v spojeniach *pooperačné bolesti*, *pooperačný stav*, *pooperačný šok*), *popôrodný* (v spojeniach ako *popôrodná trauma*, *popôrodná depresia*, *popôrodné komplikácie*) a pod.

Na záver konštatujeme, že prídavné meno *ponehodový* je zatiaľ menej frekventované, ale je správne utvorené, patrí do slovnej zásoby slovenčiny a nie je dôvod na odmietnutie jeho používania.

Daša Cimermanová
Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, v. v. i.